

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord

Onderzoek bestuur en scholen

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 4 juli 2019

Samenvatting

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de onderwijsinspectie ieder schoolbestuur in Nederland. Het vierjaarlijks onderzoek is dit jaar uitgevoerd bij het bestuur van Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord (hierna: SOVON). We hebben onderzocht of het bestuur op zijn scholen zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of het financieel in staat is om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen.

Wat gaat goed?

Het bestuur maakt zijn eigen geformuleerde doelstelling om te komen tot meer samenwerking waar. Het is een prille start van een nieuwe koers, maar de intenties van deze koers worden breed gedragen. Binnen de onderzochte scholen hoorden wij positieve geluiden over de richting van het strategische beleidsplan en de wijze waarop scholen en leraren zijn betrokken in de totstandkoming hiervan. Scholen en docenten staan open om van elkaar te leren. Een voorbeeld van deze samenwerking is de 'professionaliseringsdag' in januari 2019. Op deze dag hebben leraren workshops over onderwijs georganiseerd ten behoeve van andere leraren van andere scholen binnen het bestuur. De geluiden vanuit de scholen spreken over een groot succes.

Het financieel beheer van het bestuur is in orde. Het bestuur weet hoeveel geld het nu en in de toekomst nodig heeft voor het geven van goed onderwijs. Het bestuur verkrijgt en besteedt de middelen die het daarvoor van de rijksoverheid ontvangt in overeenstemming met de wettelijke eisen.

Wat moet beter?

Het bestuur heeft voldoende zicht op de kwaliteit van zijn scholen. Tekortkomingen en risico's heeft het bestuur in beeld en in een vroeg stadium met ons gedeeld. Wij zien dezelfde risico's en tekortkomingen.

Op praktijkschool Focus weten de leidinggevenden te weinig hoe het gaat in de lessen. Dat komt omdat ze weinig in de lessen komen. Om te weten of de lessen goed genoeg zijn is het van belang dat regelmatig in de lessen wordt gekeken. Dat hebben wij bij vorige bezoeken aangegeven en dat gebeurt nu nog niet met regelmaat. Daarom krijgt de school voor dit onderdeel van de kwaliteitszorg een herstelopdracht.

Bestuur: Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord
Bestuursnummer: 13652

Aantal scholen onder bestuur: 9

Totaal aantal leerlingen: 6788 op teldatum 1 oktober 2018

Lijst met onderzochte scholen:

- 08UV-00 Praktijkschool Focus
- 16ST-00 Berger Scholengemeenschap afdeling vmbo-gt en havo
- 17DD-00 RSG Wiringherlant afdeling vmbo-basis en kader
- 20AA-00 Murmellius Gymnasium

De lessen op het Murmellius Gymnasium hebben onvoldoende kwaliteit, dit moet beter. De lessen zijn onvoldoende gericht op afstemming en uitdaging van leerlingen. De ononderbroken ontwikkeling van de leerling is niet gewaarborgd. Het bestuur moet ervoor zorgen dat de school de kwaliteit van het onderwijs gaat verbeteren.

Wat kan beter?

De onderwijsontwikkeling die nu plaatsvindt op de scholen kan nog verder worden gedeeld en geëvalueerd met en door andere scholen van het bestuur. Hierin liggen kansen voor groei om de geformuleerde doelen uit het strategisch beleidsplan 2019-2022 waar te maken.

De intern toezichthouder geven wij in overweging in het volgende jaarverslag aandacht te besteden aan de doelmatigheid van de besteding en de verantwoording van zijn toezicht daarop in het jaarverslag.

Het bestuur geven wij in overweging in het volgende jaarverslag aandacht te besteden aan de verantwoording over de besteding van de middelen passend onderwijs en de effecten daarvan.

Intussen heeft SOVON beide voornoemde aanbevelingen opgevolgd in haar jaarverslag over 2018.

Vervolg

De inspectie gaat het verbeterproces op het Murmellius Gymnasium monitoren. In maart 2020 zal de inspectie een herstelonderzoek uitvoeren op de school om te onderzoeken of de leskwaliteit is verbeterd tot de basiskwaliteit die de wet stelt.

Inhoudsopgave

1.	Opzet vierjaarlijks onderzoek	5
2.	Resultaten onderzoek op bestuursniveau	11
3.	Resultaten verificatieonderzoek	17
	3.1. Focus praktijkonderwijs	17
	3.2. Berger Scholengemeenschap afdeling vmbo-gt en havo	20
	3.3. RSG Wieringerlant afdeling vmbo-basis en kader	23
4.	Resultaten onderzoek naar risico's: Mummellius Gymnasium	26
5.	Reactie van het bestuur	32

1. Opzet vierjaarlijks onderzoek

De inspectie heeft in de weken 11, 12 en 13 van 2019 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord.

In een vierjaarlijks onderzoek staat de volgende vraag centraal:
Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van vier deelvragen:

1. Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft het voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt het op de verbetering van de onderwijskwaliteit?
2. Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer?
3. Communiceert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen?
4. Is het financieel beheer deugdelijk?

Context en missie van het bestuur

Het bestuur van SOVON bestaat uit één bestuurder met ondersteuning van een bestuurssecretaris en een stafbureau. Het strategisch beleidsplan 2019-2022 'Samen vooruit' is kaderstellend voor alle schoolplannen en schooljaarplannen van de scholen van SOVON.

De missie van de stichting wordt hierin als volgt geformuleerd: *"Het onderwijs van SOVON wordt gekenmerkt door algemene toegankelijkheid, diversiteit en kwaliteit. Samen met het tonen van respect in de omgang met elkaar vormt dit de basis voor betrokkenheid en wederzijds begrip. Wij respecteren verschillen in levensbeschouwelijke, culturele en sociale achtergrond, alsmede sexuele geaardheid."*

Belangrijke thema's om deze missie te doen slagen zijn geformuleerd in vier programmalijnen:

1. Modern onderwijs voor alle leerlingen;
2. Goed en gevarieerd onderwijs in de regio;
3. Samen professionaliseren;
4. Basis op orde, investeren in de toekomst.

Het bestuur richt zich sinds juni 2018 in het bijzonder op meer samenwerking tussen het bestuur en de onder de stichting ressorterende scholen. Ook wil het bestuur kennisdeling en informatiedeling tussen de scholen bevorderen. Het doel van deze samenwerking is om in 2022 de negen scholen van het bestuur organisatorisch sterker op elkaar af te stemmen met behoud van ieders eigen profiel. Daarnaast wil het bestuur investeren in hedendaags en vernieuwend onderwijs om dit meer aan te laten

sluiten bij de leerbehoefte van leerlingen. Eigenaarschap en gepersonaliseerd leren zijn termen die volgens het bestuur in 2022 meer betekenis en inhoud zullen hebben dan nu. Het recent ontwikkelde en ingevoerde strategisch beleidsplan 2019-2022 'Samen vooruit' is één van de eerste zichtbare producten van de vernieuwde invulling van de samenwerking tussen bestuur en haar scholen.

Het bestuur heeft samen met haar scholen beloftes en doelen geformuleerd om in 2022 een gevarieerd kwalitatief hoogstaand onderwijsaanbod te bieden voor haar leerlingen. Deze beloftes formuleert het bestuur in de vier programmalijnen. Het strategisch beleidsplan 2019-2022 vormt de basis voor de beleidsplannen voor de scholen van SOVON.

Het bestuur richt zich op zijn maatschappelijke opdracht om een breed en gevarieerd onderwijsaanbod te realiseren en te behouden in de regio die onderhevig is aan leerlingdaling. Om deze opdracht uit te kunnen voeren wordt onder meer samenwerking gezocht met andere besturen en scholen in de regio. Deze externe samenwerking is in een aantal gevallen in een prille fase van ontwikkeling zoals tussen de drie schoolbesturen in Alkmaar en omgeving over het thema krimp en de samenwerking met de Academische Opleidingsschool Noord-Holland-West.

Toezichtshistorie 2015 tot 2019

Onderstaand raster geeft een overzicht van de uitgevoerde toezichtactiviteiten door de onderwijsinspectie op de scholen en afdelingen van het bestuur SOVON.

Brin	School en afdelingen	Laatst onderzocht	Arrangement/oordeel*
01XF-00	OSG Willem Blaeu afdelingen vmbo-gt, havo en vwo	2015	Basis
01XF-01	Van der Meij College afdeling vmbo-bbl en kbl bovenbouw	2015	Basis
08UV-00	Praktijkschool Focus	2014	Basis
16ST-00	Berger Scholengemeenschap afdeling havo en vwo	2015	Basis
17DD-00	RSG Wiringherlant afdeling vmbo-bbl en kbl	2017	Basis
17DD-00	RSG Wiringherlant afdeling vmbo-gt	2016	Basis
19YT-00	Praktijkschool De Viaan	2014	Basis
19ZQ-00	Stedelijk Dalton College Alkmaar afdeling vmbo-gt, havo en vwo	2015	Basis
19ZX-00	Huygens College Heerhugowaard locatie Bergmolen afdeling havo en vwo	2017	Voldoende
19ZX-01	Huygens College Heerhugowaard locatie Umbriëllaan afdeling vmbo-bbl en kbl	2017	Voldoende
20AA-00	Murmellius Gymnasium	2013	Basis

*Basis = arrangement o.b.v. toezichtkader vo 2013

Voldoende = oordeel o.b.v. onderzoekskader 2017

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd op twee niveaus: op bestuursniveau en op schoolniveau. Op het niveau van het bestuur richt het onderzoek zich met de vier deelvragen op de standaarden binnen de kwaliteitsgebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

Standaard	Onderzocht
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•
Financieel beheer	
FB1 Continuïteit	•
FB2 Doelmatigheid	
FB3 Rechtmatigheid	•

Om Kwaliteitszorg en ambitie te kunnen beoordelen doen we niet alleen onderzoek op het niveau van het bestuur, maar onderzoeken we tevens de onderwijskwaliteit van een deel van de scholen waarvoor het verantwoordelijk is. We onderscheiden binnen het vierjaarlijks onderzoek op schoolniveau verschillende typen onderzoek:

- Verificatieonderzoek

Het verificatieonderzoek is onderdeel van het onderzoek naar de kwaliteitszorg en het financieel beheer op bestuursniveau. We voeren het in de eerste plaats uit om vast te stellen of het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie voldoende is; het onderzoek laat zien of de sturing op de kwaliteit door het bestuur ook in de praktijk werkt. Het geeft ons in de tweede plaats zicht op de onderwijskwaliteit van de school. Dit onderzoek hebben we uitgevoerd op:

- Praktijkschool Focus te Heerhugowaard
- RSG Wiringherlant te Wieringerwerf afdeling vmbo-basis en kader
- Berger Scholengemeenschap te Bergen afdeling vmbo-gt en havo

- Onderzoek naar aanleiding van risico's

We voeren een kwaliteitsonderzoek uit bij scholen en besturen waar het vermoeden bestaat dat zij onvoldoende kwaliteit bieden. Dit onderzoek hebben we uitgevoerd op het Murmellius Gymnasium vanwege de score onder de norm op de resultaatsindicatoren R1 (plaatsing t.o.v. PO-advies) en R2 (onderbouwsnelheid).

Onderstaand figuur geeft weer hoe het vierjaarlijks onderzoek bij scholen is ingericht. Aangegeven is welke standaarden zijn onderzocht op de verschillende scholen. Ook is aangegeven welk type onderzoek is ingezet.

School	Verificatie			Risico
	1	2	3	4
Onderwijsproces				
OP1 Aanbod/Onderwijsprogramma				•
OP2 Zicht op ontwikkeling <en begeleiding>				•
OP3 Didactisch handelen	•	•	•	•
OP4 (Extra) ondersteuning				
OP5 Onderwijstijd				
OP6 Samenwerking				
OP7 Praktijkvorming/Stage / Beroepspraktijkvorming				
OP8 Toetsing en afsluiting		•	•	•
Schoolklimaat				
SK1 Veiligheid				•
SK2 Pedagogisch klimaat/Leerklimaat				•
Onderwijsresultaten				
OR1 Resultaten/Studiesucces				•
OR2 Sociale en maatschappelijke competenties				
OR3 Vervolgsucces				
Kwaliteitszorg en ambitie				
KA1 Kwaliteitszorg	•	•	•	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•	•	•	•
KA3 Verantwoording en dialoog				

1. Praktijkschool Focus, 2. Berger Scholengemeenschap afdeling vmbo-gt en havo, 3. RSG Wiringherlant afdeling vmbo-basis en kader, 4. Gymnasium Murmellius

Het onderzoek op bestuursniveau

Het onderzoek op bestuursniveau bestaat uit een analyse van de zelfevaluatie en de onderliggende bronnen en gesprekken met het bestuur/de schoolleiding, het toezichthoudend bestuur, de (G)MR en leraren.

Dit deel van het onderzoek richt zich op de beoordeling van de standaarden kwaliteitszorg (KA1), kwaliteitscultuur (KA2) en verantwoording en dialoog (KA3).

Het onderzoek op de scholen

Om de kwaliteit van het onderwijs op de scholen te bepalen beoordelen wij geselecteerde standaarden uit ons onderzoekskader. Zie de voorgaande tabel.

Daarnaast is de opgehaalde informatie op schoolniveau gebruikt voor oordeelsvorming op de kwaliteitsstandaarden voor het bestuur.

Dit doen wij door het uitvoeren van documentenanalyses en gesprekken met sleutelfiguren binnen de organisatie met:

- leerlingen;
- docenten;
- schoolleiding;
- examensecretarissen;
- de bestuurder.

Werkwijze kwaliteitsonderzoek

Op het Murmellius Gymnasium hebben we een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. De aanleiding hiervoor was dat we bij de jaarlijkse prestatieanalyse risico's hadden gesignaleerd in de onderwijsresultaten.

Wij vormen onze oordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan ten minste de vier kernstandaarden uit het Onderzoekskader 2017 voortgezet onderwijs (versie 1 juli 2018). Een oordeel over de standaarden is voorwaardelijk om tot een eindoordeel over de onderwijskwaliteit te komen. De vier kernstandaarden zijn:

- OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding;
- OP3 Didactisch handelen;
- OR1 Resultaten;
- SK1 Veiligheid.

We hebben de standaarden OP8, KA1 en KA2 hieraan toegevoegd. Dit hebben we gedaan om de bevindingen van het onderzoek beter te kunnen duiden (analyse) én om te kunnen bepalen hoe het eventuele vervolgtraject na het onderzoek het beste ingericht kan worden. Ook hebben we in de gesprekken over de kwaliteitszorg op de school informatie opgehaald over de bestuurlijke kwaliteitszorg. Toezicht op de Toetsing en afsluiting (OP8) maakt sinds dit schooljaar standaard onderdeel uit van kwaliteitsonderzoeken.

Overige wettelijke vereisten

De deugdelijkheidseisen die niet aan een standaard in het waarderingskader zijn verbonden vatten we samen onder de noemer overige wettelijke vereisten (zie Onderzoekskader). Wij hebben de volgende vereisten onderzocht:

- Aanwezigheid schoolgids art. 24c lid 3 WVO
- Vrijwilligheid ouderbijdrage art. 24a lid 1d WVO
- Aanwezigheid meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld art. 3a WVO

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen op de standaarden uit de kwaliteitsgebieden kwaliteitszorg en ambitie en financieel beheer op bestuursniveau. Ook de afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 gaat in op de resultaten van de verificatieonderzoeken. Hoofdstuk 4 gaat in op de resultaten van het kwaliteitsonderzoek.

In hoofdstuk 5 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en rapportage opgenomen.

Legenda

Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- Goed
- Voldoende
- Onvoldoende
- Kan beter

Kwaliteitsgebieden:

- Onderwijsproces
- Schoolklimaat
- Onderwijsresultaten
- Kwaliteitszorg en ambitie
- Financieel beheer

2 . Resultaten onderzoek op bestuursniveau

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau: de oordelen op de standaarden in de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

Samenvattend oordeel

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

De sturing van het bestuur Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord is op orde.

Het bestuur heeft voldoende zicht op de sterke en verbeterpunten van de organisatie en de onderwijskwaliteit. Het bestuur ziet er op toe dat afspraken worden nagekomen, verbeteringen worden doorgevoerd en stuurt bij waar nodig.

We zien op de korte of middellange termijn geen risico's voor de financiële continuïteit van SOVON. Ook de financiële rechtmatigheid is in orde. Het bestuur voldoet aan de eisen van het kwaliteitsgebied Financieel beheer.

Uit het onderzoek blijkt dat SOVON 'in control' is. De stichting beschikt over voldoende middelen om de kwaliteitsontwikkeling bij haar scholen te stimuleren.

2.1. Kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie, waarbij wij antwoorden geven op drie deelvragen.

 Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

In het eerste vierjaarlijks onderzoek op bestuursniveau geven we in het funderend onderwijs geen oordeel op het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie. We geven alleen een oordeel op de drie standaarden afzonderlijk. Aan de hand van deze oordelen geven we een kwalitatieve beschrijving van het kwaliteitsgebied.

Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft zij voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt zij op de verbetering van de onderwijskwaliteit (KA1)?

De kwaliteitszorg beoordelen we als voldoende. Het kwaliteitsbeleid van SOVON heeft zich de afgelopen periode behoorlijk ontwikkeld. Er is zichtbaar en merkbaar geïnvesteerd in meer samenwerking tussen het bestuur en haar scholen. Binnen deze samenwerking bewaakt en bevordert het bestuur de kwaliteit van het onderwijsproces en de leerresultaten.

Het bestuur heeft de visie van het bestuur verwoord in het strategisch beleidsplan 2019-2022 genaamd 'Samen Vooruit!'. De hierin opgenomen doelen zijn dusdanig geformuleerd dat het bestuur zicht heeft op de haalbaarheid hiervan. Om deze gezamenlijkheid en haalbaarheid te vergroten worden lopende planperiodes van scholen doorbroken met het formuleren van nieuwe schoolplannen. Deze nieuwe schoolplannen sluiten zowel aan in tijd maar in het bijzonder op de inhoudelijke koers van het strategisch beleidsplan.

Het bestuur werkt volgens een duidelijke organisatie- en overlegstructuur. Deze systematiek werkt cyclisch en systematisch doorlopend een schooljaar. De gespreksonderwerpen gaan in het bijzonder over onderwijsresultaten en onderwijskwaliteit en worden gevoerd binnen het College van Schoolleiders alsook in bilaterale gesprekken tussen bestuurder en schoolleider. Deze gesprekken hebben ertoe geleid dat er verbeterplannen zijn gemaakt voor de scholen die te maken hebben met teruglopende leerresultaten. Ook heeft het bestuur zicht op de kwaliteit van het onderwijsproces. Voor de scholen waar hier zorgen over zijn worden verbeteracties gemaakt en gemonitord gedurende het schooljaar. Er is voldoende ruimte voor analyse en bijstelling van gemaakte plannen.

Het huidige bestuur heeft in haar korte samenstelling stevig ingezet op samenwerking tussen scholen op het gebied van onderwijskundige ontwikkelingen. De prilheid van deze plannen, opgenomen in het gezamenlijk tot stand gekomen strategisch beleidsplan, maakt dat er nog vele kansen liggen om de effecten van deze samenwerking verder in te zetten.

Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer (KA2)?

We beoordelen de standaard kwaliteitscultuur als voldoende. Het bestuur handelt volgens de code goed bestuur. De leraren zijn bevoegd en worden in de gelegenheid gesteld zich verder te bekwamen. Medewerkers krijgen ruimte en verantwoordelijkheid. In gezamenlijkheid het onderwijs verbeteren staat hoog in het vaandel van het bestuur. Dit is zichtbaar en merkbaar op alle niveau's in de school. Er zijn tal van initiatieven waarmee leraren hun lessen verbeteren en meedenken met de schoolontwikkeling richting de

toekomst. De prilheid van deze samenwerking is daarin nog wel duidelijk merkbaar. Daarin kennen de scholen nog onvoldoende geschiedenis om te effecten van de samenwerking echt te merken en te zien. Docenten van verschillende scholen van SOVON kunnen door samenwerking meer van elkaar leren.

Communiqueert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen (KA3)?

We beoordelen de standaard Verantwoording en dialoog als voldoende. Het bestuur communiqueert actief over de ontwikkelingen die van belang zijn voor de scholen. Ook organiseert het bestuur voldoende tegenspraak (art. 24d, 24e1 WVO). Hieronder lichten we toe waar dat uit blijkt.

Het bestuur heeft tegenspraak georganiseerd door overleg met de schoolleiding, zowel individueel als gezamenlijk, met de (G)MR en met de Raad van Toezicht. De besluit- en meningsvorming vindt in gezamenlijkheid plaats. Het bestuur geeft aan het waardevol te vinden om te sparren met de Raad van Toezicht, omdat zij ook kritisch meedenkt. De Raad van Toezicht en de (G)MR zijn positief over de samenwerking met het bestuur. Zij geven aan op tijd hun stukken te ontvangen. Daarnaast hebben Raad van Toezicht en (G)MR gedurende het schooljaar op gezette tijden contact met elkaar.

Hiernaast organiseert het bestuur tegenspraak door actief met leerlingen en ouders in gesprek te gaan over zaken. Een actueel voorbeeld hiervan zijn de besproken uitkomsten van tevredenheidsenquêtes. Het bestuur hecht er waarde aan vlot met stakeholders van gedachten te wisselen en staat open voor andere -ook kritische- gezichtspunten.

Het bestuur communiqueert via diverse media: het strategisch beleidsplan, de schoolplannen, een eigen website en Vensters voor verantwoording. In het jaarlijkse bestuursverslag doet het bestuur verslag over de doelen en de behaalde resultaten. Door het recente strategisch beleidsplan zijn de doelen uit dit plan nog niet meegenomen in de laatste verantwoording.

2.2. Financieel beheer

Wij baseren ons oordeel over het Financieel beheer op de onderliggende standaarden voor financiële continuïteit en rechtmatigheid. Wij geven in beginsel geen oordeel over financiële doelmatigheid. De financiële continuïteit en rechtmatigheid zijn beide beoordeeld als 'voldoende'. Het financieel beheer is dan ook beoordeeld als 'voldoende'.

Financieel beheer	V	
	O	V
FB1 Continuïteit		•
FB3 Rechtmatigheid		•

Financiële continuïteit

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen van het bestuur uit de jaarverslaggeving over de afgelopen en de toekomstige drie jaren afgezet tegen de signaleringswaarden die wij gebruiken in onze jaarlijkse risicodetectie.

Kengetallen	Indicatie	Realisatie			Prognose		
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liquiditeit (current ratio)	< 0,75	1,26	1,57	1,36	1,26	1,25	1,26
Solvabiliteit 2	< 0,30	0,64	0,66	0,34	0,33	0,33	0,34
Weerstandsvermogen	< 5%	24,9%	25,9%	29,1%	30,6%	31,1%	30,8%
Huisvestingsratio	> 10%	5,8%	6,1%	6,5%	nvt	nvt	nvt
Rentabiliteit	< 0%	3,3%	2,0%	3,7%	1,3%	0,0%	-0,7%

Wij beoordelen de financiële continuïteit als 'voldoende'. De tabel bevat geen indicatie van financiële risico's voor de continuïteit van het onderwijs binnen nu en twee jaar. Ons onderzoek bevestigde dat beeld.

Het kengetal solvabiliteit₂, de verhouding tussen het eigen vermogen (inclusief voorzieningen) en het totale vermogen, is in 2017 wel gehalveerd. Dit komt door de langlopende lening van € 18.956.763 die het bestuur is aangegaan bij het Ministerie van Financiën voor de nieuwbouw van het hoofdgebouw van het Huygens College te Heerhugowaard. Van deze lening wordt de rente en aflossing volledig vergoed door de gemeente Heerhugowaard waardoor er geen financieel risico is voor SOVON.

Het bestuur verwacht dat het exploitatieresultaat voor 2018 beduidend hoger zal uitkomen dan begroot. Dit komt met name door een hogere rijksbijdrage en minder uitgaven op diverse posten. Dit resultaat wordt door middel van een "bestemmingsreserve kwaliteit" aangewend voor versterking van de onderwijskwaliteit van de SOVON-scholen. Volgens de nieuwe meerjarenbegroting 2019-2022 begroot het bestuur voor 2019 een sluitende exploitatie en voor 2020 een positief resultaat. Voor de jaren 2021 en 2022 begroot het bestuur

negatieve resultaten. SOVON heeft voldoende middelen om deze negatieve resultaten op te vangen.

Financiële doelmatigheid

Wij geven geen oordeel over de financiële doelmatigheid. Wel gaan wij zo nodig het gesprek aan over onderwerpen die de doelmatigheid raken. Bij SOVON kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

Verslag Raad van Toezicht over toezicht op doelmatig gebruik van rijksmiddelen

Het is de wettelijke taak van SOVON om onafhankelijk en deugdelijk intern toezicht mogelijk te maken. Bevoegdheden die hij moet beleggen bij de intern toezichthouder (ook wel de Raad van Toezicht) zijn onder meer, dat deze moet toezien op de financiële doelmatigheid. De intern toezichthouder legt verantwoording af over de uitoefening van zijn bevoegdheden in het jaarverslag. Een inhoudelijk verslag over de uitkomsten van het toezicht op de doelmatige besteding van rijksmiddelen hebben wij niet aangetroffen in het jaarverslag over 2017. Wij verzoeken de intern toezichthouder aandacht te besteden aan de verantwoording van zijn toezicht daarop in de jaarverslagen vanaf 2018. Dit aspect van het interne toezicht is op dit moment sectorbreed nog in ontwikkeling. Daarom vinden wij het vooralsnog niet gepast om naast dit verzoek ook een uitdrukkelijke herstelopdracht te geven.

Besteding middelen Passend Onderwijs

Het bestuur heeft in 2017 € 1.827.672 aan middelen passend onderwijs ontvangen van het Samenwerkingsverband voor arrangementen en versterking van de basisondersteuning. In het jaarverslag 2017 heeft het bestuur geen verantwoording afgelegd over de inzet van deze middelen en de effecten hiervan. Wij geven het bestuur daarom in overweging hier aandacht aan te besteden in de jaarverslagen vanaf 2018.

In het jaarverslag van SOVON over 2018 is aan beide voornoemde onderwerpen aandacht besteed.

Financiële rechtmatigheid

We beoordelen de financiële rechtmatigheid voor SOVON als 'voldoende'. Wij baseren ons hierbij op de bevindingen van de instellingsaccountants uit het eerstelijnstoezicht op de financiën van het onderwijs. Daarnaast speelt aanvullende informatie een rol, zoals signalen en (lopende) onderzoeken op het gebied van de financiële rechtmatigheid. In het onderzoek bij SOVON leidt de weging van de beschikbare informatie tot een positief oordeel.

2.3. Afspraken over vervolgtoezicht

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
Scholen		
08UV-00 Praktijkschool Focus Het element zicht op de kwaliteit van het onderwijs binnen de standaard kwaliteitszorg (KA1) is onvoldoende. De school voldoet niet geheel aan artikel 23a WVO.	Het bestuur stuurt ons een plan van aanpak voor 1 oktober 2019.	Bij een volgend bezoek door de inspectie aan de school onderzoeken we of het onvoldoende element binnen de standaard is hersteld.
16ST-00 Berger Scholengemeenschap In de PTA's is niet duidelijk welke onderdelen van het examenprogramma, zoals vermeld in de examensyllabi, getoetst worden (art. 31 lid 2a Eindexamenbesluit).	Het bestuur moet in de nieuwe PTA's een verwijzing maken tussen de onderdelen van het examenprogramma en de eindtermen. Deze PTA's moeten zijn aangepast en ingestuurd aan de inspectie voor 1 oktober 2019.	De inspectie controleert vanaf bureau de nieuwe PTA's op de wettelijke vereisten.
20AA-00 Mummellius Gymnasium De kwaliteit van het didactisch handelen (OP3) is onvoldoende. De school stemt de lessen onvoldoende af op de leerlingen. Hiermee voldoet de school niet aan de wet (art. 2 lid 2 WVO).	Het bestuur zorgt dat uiterlijk maart 2020 de onderwijskwaliteit weer van voldoende niveau is. Het bestuur dient een verbeterplan op te stellen met daarin een tijdspad om in maart 2020 voldoende te zijn op alle kernstandaarden. Dit verbeterplan moet worden ingestuurd aan de inspectie voor 1 oktober 2019.	De inspectie voert uiterlijk in maart 2020 een herstelonderzoek uit. De inspectie monitort het verbeterplan vanaf bureau. De verantwoordelijkheid voor uitvoering van het verbeterplan ligt bij het bestuur.

3. Resultaten verificatieonderzoek

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de verificatieonderzoeken. In de verificatieonderzoeken hebben we informatie verzameld over de sturing van het bestuur, maar hebben we ook oordelen gegeven op schoolniveau over de standaarden OP3 didactisch handelen, OP8 toetsing en afsluiting, KA1 kwaliteitszorg en KA2 kwaliteitscultuur. Het praktijkonderwijs in Nederland kent geen afsluitende toetsen. Daarom is de standaard OP8 niet onderzocht op Praktijkschool Focus. De gegeven oordelen worden in dit hoofdstuk toegelicht.

3.1. Focus praktijkonderwijs

In deze paragraaf bespreken we de resultaten van het verificatieonderzoek op praktijkschool Focus in Heerhugowaard. Dit onderzoek vond plaats op 13 maart 2019.

Onderwijsproces	O	V	G
OP3 Didactisch handelen		•	

OP3 Didactisch handelen

Het didactisch handelen op praktijkschool Focus in Heerhugowaard beoordelen we als voldoende. De leerlingen zijn actief en betrokken bij de lessen. De leraren stellen de leerlingen veel vragen en ze krijgen de tijd om na te denken over een antwoord. De lessen of lessenreeksen zijn afgestemd op het niveau van de leerlingen. Bij de praktijklessen is beter waarneembaar dat er ook binnen de lessen wordt gedifferentieerd. Leerlingen werken daar voornamelijk op hun eigen niveau en de docenten sluiten hun lessen daarbij aan. De leraren plannen en structureren hun lessen dan ook aansluitend bij de informatie die ze hebben over de leerlingen.

Het klassenmanagement en het vermogen van docenten om te differentiëren, heeft verbetering. Zo zagen we een aantal malen dat leerlingen op hun eigen tempo en niveau aan het werk waren, maar lang moesten wachten met het kunnen stellen van een vraag. De leraar verdeelde zijn tijd en het duurde lang voordat leerlingen weer verder konden. Het kan beter zijn om iedereen die op dat moment hulp nodig heeft samen aandacht te geven, of de leerling die iets al snapt een andere leerling te laten helpen. Wachten leverde nu een aantal keren een gefrustreerde leerling op en dat is jammer.

De leerlingen met wie wij hebben gesproken, geven aan soms meer uitdaging te willen. Ze willen soms wat meer op hun tenen lopen en minder het 'basisschoolgevoel' hebben, zoals zij het omschrijven. Daar hoort ook bij dat er huiswerk moet worden gemaakt en dat ze erop

worden aangesproken als dat niet af is. De lessen sluiten nu dus duidelijk aan bij de ondersteuning die de leerlingen nodig hebben en minder -te weinig volgens de leerlingen- bij de uitdaging die ze kan helpen verder te komen.

We zijn kritisch over de invulling van het ArbeidsToeleidingsCentrum, het ATC. Leerlingen leren hier -zo is het ten minste bedoeld- in levensechte situaties zaken die ze tijdens de stage en later tijdens hun werk ook nodig hebben. We zijn niet positief over zowel de huisvesting als over de handelingen die werden gedaan toen wij er kwamen. De huisvesting was nauwelijks veilig te noemen en de handelingen waren weinig toevoegend aan wat de leerlingen al konden. Voor ons zijn de uren op het ATC in de vorm zoals wij het aantreffen tijdsverspilling en onveilig.

De samenwerking tussen de scholen, waarop het bestuur stuurt, wordt door medewerkers nog niet als erg sterk ervaren als het gaat om het didactisch handelen. De school is op zichzelf gericht en er vindt nog weinig informatie-uitwisseling met andere scholen binnen het bestuur plaats. Dat zou wel een logische volgende stap zijn: natuurlijk met de andere praktijkschool onder hetzelfde bestuur, maar ook met heel andere groepen docenten en leerlingen kan het van toegevoegde waarde zijn om bij elkaar te kijken. Daarna met elkaar in gesprek gaan en vragen stellen kan medewerkers en leerlingen helpen bij de volgende stap in de ontwikkeling. De medewerkers staan wel open voor meer samenwerking en omarmen de koers uit het strategisch beleidsplan.

Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	

KA1 Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg beoordelen we in zijn geheel als voldoende, met een stevig aandachtspunt. Er is op Focus een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en het strategisch beleidsplan van SOVON vormt daarvoor het kader. Op Focus worden stelselmatig gegevens verzameld over de behaalde onderwijsresultaten en deze worden besproken. De onderwijsresultaten zijn helder in beeld en de schoolleiding heeft zicht op de bestendigheid van de uitstroom van leerlingen.

Veel doelen uit het schoolplan 2014 - 2018 zijn behaald. Dat betekent dat de school werkt aan een gestructureerde verbetering van het onderwijs. Zo is er een actueel SchoolOndersteuningsProfiel (SOP) vastgesteld en zijn er leerlijnen voor meerdere vakken opgesteld. We bevelen de schoolleiding aan om wat gestructureerder te werken aan de onderwijsontwikkelingen. Nu zijn er veel initiatieven die door

enthousiaste medewerkers worden onderzocht en ontwikkeld, maar is niet altijd helder wat het eindpunt of de koers precies is. Medewerkers geven aan de vrijheid van inbreng heel prettig te vinden, en tegelijk soms de kaders te missen waar binnen een en ander gebeurt.

Het zicht op de kwaliteit van het onderwijsproces vinden we een zwak punt. De school dient stelselmatig de kwaliteit van het onderwijs te bewaken en te bevorderen en dat kan niet zonder als leidinggevende regelmatig in de lessen te kijken. Al in twee eerdere rapporten gaven wij aan te missen dat er structureel lesbezoeken met nabesprekingen plaatsvinden. Deze zouden de input moeten vormen voor (ontwikkelings)gesprekken met de medewerkers. Daarnaast vormen ze de basis van de kwaliteit van de school. Immers; als de lessen niet in orde zijn, ontwikkelen de leerlingen zich niet optimaal. Voor dit onderdeel van de standaard kwaliteitszorg krijgt de school een herstelopdracht. Bij een volgend bezoek willen we zien en horen dat er structureel lesbezoeken plaatsvinden, in elk geval door de leidinggevendenden. Het afleggen van lesbezoeken aan elkaar, en zo elkaar verder helpen ontwikkelen, is een volgende stap. De huidige schoolleiding van de school herkent ons beeld. De schoolleiding heeft aangegeven de tekortkoming te herstellen en heeft hier in februari 2019 al een start mee gemaakt.

KA2 Kwaliteitscultuur

De kwaliteitscultuur is voldoende. De meeste leraren zijn bevoegd en zij die dat niet zijn, zijn een bevoegdheid aan het halen. De school functioneert transparant en integer. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat docenten vinden dat ze serieus kunnen meedenken over de koers van de school. Alle belangrijke beslissingen gaan via het team en dat zorgt voor voldoende draagvlak en betrokken medewerkers. Ook in gesprekken over de eigen ontwikkeling voelen medewerkers dat zij een belangrijke stem hebben. Er zijn mogelijkheden tot scholing, zowel in- als extern. Een beperkende factor zijn wel de lessen die liefst niet moeten uitvallen door scholing. Ook vanuit het samenwerkingsverband is scholing mogelijk.

Het elkaar aanspreken op wat er beter kan blijft een aandachtspunt. De cultuur is warm en dat voelt prettig. Dat warme wil men ook behouden, zowel als medewerkers onderling als ook naar de leerlingen toe. Daarnaast wordt er nagedacht over het geven van feedback als manier om samen te verbeteren. Ook hierbij is het belangrijk om voordat er scholing gaat plaatsvinden of actie wordt ondernomen, eerst vast te stellen waar men naartoe wil. Dus eerst vanuit een beleidsmatig oogpunt bepalen welke vraag er is, voordat er acties worden ingezet.

De samenwerking tussen de scholen op het gebied van kwaliteitscultuur staat in de kinderschoenen. De school is bezig met een interne professionaliseringsslag.

Overige wettelijke vereisten

Voor zover onderzocht hebben wij geen tekortkomingen geconstateerd bij overige wettelijke vereisten.

3.2. Berger Scholengemeenschap afdeling vmbo-gt en havo

In het kader van een vierjaarlijks bestuursonderzoek bij SOVON heeft de inspectie een verificatieonderzoek uitgevoerd op de Berger Scholengemeenschap (BSG) en wel op de afdeling vmbo-gt en de havo.

De schoolleiding heeft ons in een presentatie diverse ontwikkelingen op de school geschetst. Deze ging in het bijzonder over de bijsturing op de onvoldoende onderwijsresultaten voor de examencijfers. Daarnaast heeft de school ons meegenomen in de toekomst van de school door het doel en uitvoering van de nieuwe BSG uit te leggen. Binnen dit concept zal er meer ruimte ontstaan voor maatwerk door het formuleren van individuele leerdoelen. Via formatieve toetsing zal de school achterhalen welke effect dit onderwijs heeft gehad op de leerling. In het huidige schooljaar is de school gestart met dit concept in de brugklas en in leerjaar 4 van de havo en het vwo. Volgend jaar zal uitbreiding volgen naar brugjaar 2 en leerjaar 5 vwo.

Onderwijsproces	O	V	G
OP3 Didactisch handelen		•	
OP8 Toetsing en afsluiting		•	

OP3 Didactisch handelen

Het didactisch handelen beoordelen we als voldoende. De leraren weten in hun lessen over het algemeen een leerklimaat te creëren waarin leerlingen actief en betrokken met de lesstof bezig zijn. Ook past het niveau van de lessen bij het beoogde eindniveau.

De lessen zijn gestructureerd van opbouw. Leraren werken met een lesuurplanning en een leerdoel. De benadering van de school om met deze lesstructuur te werken werkt voor leerlingen. Wij hebben gehoord van leerlingen dat zij daardoor beter weten wat er van hen wordt verwacht en waar een les over gaat. In een aantal geobserveerde lessen zagen we dat het gebruik van de lesstructuur een ietwat stijf, en daarmee instrumenteel karakter krijgt. De school zou meer kunnen spelen met de afgesproken lesstructuur zodat deze meer het DNA van de school kan gaan worden.

Ook kan de school meer aandacht besteden aan een afsluiting van de les. In aantal lessen zagen we dat de lesplanning werd ingehaald door

de bel. Hierdoor werd de mogelijkheid tot reflectie op het doel en proces niet mogelijk.

Een kenmerk van de school is de ruimte in het onderwijs voor creativiteit. Vakken als muziek, beeldende vorming en drama zijn mogelijk voor alle leerlingen van de school. Deze ruimte voor creativiteit komt onder meer tot uiting door leerlingen centraal te zetten en hen zelfstandig leerdoelen te laten formuleren. Dit is een onderdeel van de ingevoerde werkwijze van de school. Zij noemt dit zelf de nieuwe BSG. Daarin zit maatwerk en afstemming voor de individuele leerling. Ook in de lessen hebben we hier voorbeelden van gezien zoals het in groepjes samenwerken waarbij een leerling die de lesstof beheerst deze mag gaan uitleggen. We hebben een opvallende diversiteit gezien aan lesvormen. Dit maakt een les op de Berger Scholengemeenschap attractief.

De docenten kunnen in de lessen nog meer kansen benutten om via instructie en opdrachten de individuele- en groepen leerlingen te bedienen. In een aantal lessen hebben we makkelijk te behalen mogelijkheden gezien om beter om te gaan met verschillen.

OP8 Toetsing en afsluiting

De standaard Toetsing en afsluiting beoordelen we als voldoende. De manier waarop de toetsing en afsluiting plaatsvindt, is van voldoende kwaliteit. Er zijn in de onderbouw en de bovenbouw duidelijke afspraken over toetsing en normering, zowel binnen de afdelingen als binnen de secties. Leerlingen zijn op de hoogte van deze afspraken. De Programma's van Toetsing en Afsluiting (PTA's) worden met de leerlingen en met de ouders besproken. De examensecretaris heeft een belangrijke rol in het aanspreken van docenten en secties als er sprake is van onduidelijkheden.

In de PTA's is niet duidelijk welke onderdelen van het examenprogramma, zoals vermeld in de examensyllabi, getoetst worden. Dit moet wel volgens artikel 31, lid 2a van het Eindexamenbesluit. We geven voor deze tekortkoming een herstelopdracht.

 Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	

KA1 Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg beoordelen we als voldoende. Er is op de Berger Scholengemeenschap een stelsel van kwaliteitszorg ingericht welke is ingericht op grond van het strategisch beleidsplan van het bestuur. De school heeft in voldoende mate zicht op de kwaliteit van het

onderwijs en stuurt stelselmatig aan op het verder verbeteren hiervan. Het is in de school duidelijk bij wie de verantwoordelijkheden belegd zijn en hoe de onderwijskwaliteit bewaakt en verbeterd wordt.

Onderwijsresultaten zijn in beeld en de schoolleiding heeft zicht op de kwaliteit van het lesgeven, bijvoorbeeld door lesbezoeken uit te voeren. De eindexamenresultaten voor de afdeling havo en vwo zijn onder de norm die de inspectie voor de school hanteert. De gemiddelde driejaarsresultaten zijn voor de drie afdelingen van de Berger Scholengemeenschap voldoende.

De school is bezig met de uitvoering van een verbeterplan om de eindexamenresultaten van de havo en vwo weer boven de ondergrens te brengen. Dit doet zij door analyse van resultaten systematisch en cyclisch te bespreken met vakgroepen. Ook worden leerlingen met een risico op een onvoldoende eerder gedetecteerd om daar passende ondersteuning aan te geven.

Dit schooljaar en komend jaren staan in het teken van onderwijsverandering, de nieuwe BSG. Het is de bedoeling dat in de toekomst meer gewerkt gaat worden vanuit leerdoelen waarbij via formatieve toetsing een behaald resultaat inzichtelijk kan worden gemaakt. Dit schooljaar is een start gemaakt met de nieuwe BSG in de brugklas en in leerjaar 4 van de havo en het vwo. Volgend schooljaar zal er een uitbreiding komen naar leerjaar 2 en 5 vwo.

KA2 Kwaliteitscultuur

De kwaliteitscultuur beoordelen we als voldoende. Op de Berger Scholengemeenschap werkt ieder vanuit zijn eigen rol aan de verbetering van de onderwijskwaliteit.

De onderwijsontwikkeling vindt plaats in gezamenlijkheid. Zo worden in kleine kernteams gesprekken gevoerd over gerichte groepen of individuele leerlingen.

Ook binnen de school werken leraren gezamenlijk aan onderwijsontwikkeling. Een voorbeeld hiervan is het 6e en 7e uur op de dinsdagmiddag. Op dat moment hebben leraren de vrijheid om een aankondiging te doen om een training of een cursus te geven. Collega's gaan dan bij elkaar kijken om van elkaar te leren. Het effect is tweeledig, aan de ene kant leren leraren van elkaar, aan de andere gaat het gesprek op school hoofdzakelijk over onderwijs.

Medewerkers krijgen voldoende gelegenheid om hun bekwaamheid te onderhouden of om, als dat nodig is (aanvullende) bevoegdheid te halen. De begeleiding van nieuwe leraren is een sterk punt van de school. Nieuwe leraren worden gecoacht op vakniveau en op didactisch vlak. Zij ervaren voldoende ondersteuning. Een verbeterpunt is het gezamenlijk, ook met reeds lang aan de school verbonden leraren, kritisch reflecteren op de kwaliteit van lesgeven.

Er is op de school een uitgesproken wens om meer te halen uit de aanwezige kennis bij de overige scholen van het bestuur. Vakgroepen willen graag kijken hoe andere scholen het doen. De schoolleiding geeft aan dat het doel van de samenwerking is om te komen tot een betere doorlopende leerlijn zodat afstemming van het onderwijs op de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen wordt uitgebreid.

Overige wettelijke vereisten

Voor zover onderzocht hebben wij geen tekortkomingen geconstateerd bij de overige wettelijke vereisten.

3.3. RSG Wiringherlant afdeling vmbo-basis en kader

In het kader van een vierjaarlijks bestuursonderzoek bij SOVON heeft de inspectie een verificatieonderzoek uitgevoerd op de RSG Wiringherlant en wel op de afdeling vmbo-basis en kader.

De schoolleiding heeft ons in een presentatie diverse ontwikkelingen op de school geschetst. Naast informatie over de basiskwaliteit op de school hebben we gezien hoe de school zich positioneert op het gebied van duurzaamheid met de oprichting van een duurzaamheidslab, in afstemming met en op bedrijven in de regio. Leerlingen worden zich hierdoor zichtbaar bewuster van de relevantie van de school als leerplek in de maatschappij. Ook de oprichting van de schoolcampus met aandacht voor sport kan hieraan bijdragen.

Onderwijsproces	O	V	G
OP3 Didactisch handelen		•	
OP8 Toetsing en afsluiting		•	

OP3 Didactisch handelen

Wij beoordelen de standaard didactisch handelen als voldoende. Het didactisch handelen van de leraren draagt in voldoende mate bij aan het leren en ontwikkelen van de leerlingen op de school.

De leraren plannen en structureren hun lessen en de les zelf is logisch opgebouwd. In de meeste lessen werden de leerlingen ook meegenomen in de lesopbouw en de positionering van de les in een reeks van lessen. Leerlingen hebben hiermee zicht op het leerstofaanbod en zijn in de regel actief en betrokken.

In een heel aantal lessen was sprake van een op het niveau van de leerling afgestemd aanbod van lesstof en praktische opdrachten. Dit

was niet alleen zichtbaar in lessen maar kon ook door docenten worden toegelicht.

De opgerichte jongerenrechtbank maakt leerlingen verantwoordelijker en bewuster. Wij zien dit als positieve ontwikkeling die bijdraagt aan het leerklimaat.

Het leerklimaat voor de leerlingen is over het algemeen positief, maar kan tegelijkertijd worden verbeterd als leraren hun instructie en begeleiding nog meer afstemmen op de leerling. Met name het aansluiten op de leefwereld van de leerling is een aandachtspunt, zo onderkent ook de schoolleiding.

Wat beter kan is het definiëren van de leerdoelen en het reflecteren op die leerdoelen bij de lesafsluiting. Dit hebben wij minder gezien. Ook het leerproces van de leerling gedurende de les kan meer gewaardeerd en gestimuleerd worden door tijd en ruimte te nemen voor het klassikale of groepsgewijze gesprek over de aangeboden lesstof.

OP8 Toetsing en afsluiting

Toetsing en afsluiting voldoen aan de wettelijke verplichting en wij beoordelen deze standaard als voldoende.

De school heeft een gedegen proces om te komen tot opstelling en vaststelling van de programma's voor Toetsing en afsluiting. Deze PTA's worden door de vaksecties opgesteld en door de schoolleiding gecontroleerd en door het bevoegd gezag vastgesteld en aangeboden aan de MR. Dit geldt ook voor het examenreglement, dat de wettelijke vereiste onderdelen bevat betreffende het examineren en het herkansen.

De leerlingen worden op tijd geïnformeerd, en de PTA's worden correct overgebracht in het leerlingvolgsysteem.

Het examen verloopt volgens het reglement, en onregelmatigheden hebben zich het afgelopen jaar niet voorgedaan.

Uit een gedane steekproef blijkt een volledigheid van cijfers voor het examendossier van de leerlingen uit klas 4. Uit een steekproef uit gemaakt werk blijkt een correcte registratie van cijfers in het leerlingvolgsysteem.

Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	

KA1 Kwaliteitszorg

De school heeft een zichtbaar werkend stelsel van kwaliteitszorg voor de bewaking en verbetering van de onderwijskwaliteit en de onderwijsresultaten. Wij beoordelen deze standaard daarom als voldoende.

De school heeft zicht op de kwaliteit van het onderwijs door uitgevoerde lesbezoeken door de leidinggevenden, door uitgevoerde enquêtes, door het zicht op de onderwijsresultaten en ook door de 'docentenscan' die wordt uitgevoerd. Gezamenlijk leidt dit tot voldoende zicht op de kwaliteit van het onderwijs.

Op basis hiervan zijn doelen geformuleerd, zoals bijvoorbeeld op het gebied van het pedagogisch klimaat. Deze worden doelgericht doorgevoerd en geëvalueerd.

KA2 Kwaliteitscultuur

De school kent een voldoende professionele kwaliteitscultuur en functioneert voldoende transparant en integer. Wij beoordelen deze standaard daarom als voldoende.

Dit blijkt onder andere uit de intensieve bijdrage van de medewerkers aan de opstelling van het schoolplan. De leraren zijn open in hun onderlinge omgaan en spreken elkaar aan indien nodig. Lesbezoeken worden op basis van een expliciete vraag van een docent ook onderling uitgevoerd.

De lessen op de school worden door bevoegde docenten gegeven of door docenten die voor hun bevoegdheid in opleiding zijn. De school heeft ook voldoende bevoegde docenten, en is gericht op samenstelling en het behoud van een professioneel team. De medewerkers hebben voldoende ruimte om te werken aan hun professionaliteit met middels trainingen, cursussen en studiemiddagen.

Overige wettelijke vereisten

Voor zover onderzocht hebben wij geen tekortkomingen geconstateerd bij de overige wettelijke vereisten.

4. Resultaten onderzoek naar risico's: Murmellius Gymnasium

In dit hoofdstuk geven wij de oordelen en de resultaten van het onderzoek bij het Murmellius Gymnasium.

Vanwege risico's in de onderwijsresultaten is er een kwaliteitsonderzoek naar risico's uitgevoerd op het Murmellius Gymnasium. Daarnaast is een verificatieonderzoek uitgevoerd om het zicht op en de sturing op het onderwijsproces van het bestuur in beeld te brengen.

Conclusie

Bij een kwaliteitsonderzoek naar risico's worden de kernstandaarden het Zicht op ontwikkeling en begeleiding (OP2), Didactisch handelen (OP3), Onderwijsresultaten (OR1), Veiligheid (SK1), Kwaliteitszorg (KA1) en Kwaliteitscultuur (KA2) onderzocht. Bij verificatieonderzoeken wordt de standaard Toetsing & afsluiting (OP8) altijd onderzocht.

Binnen de kernstandaard Didactisch handelen hebben wij risico's gezien. Deze standaard is beoordeeld met een onvoldoende. Door de beoordeling onvoldoende van een kernstandaard krijgt de school een onvoldoende oordeel.

De overige onderzochte standaarden zijn beoordeeld met een voldoende.

4.1. Onderwijsproces

Onderwijsproces	O		
	O	V	G
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Didactisch handelen	•		
OP8 Toetsing en afsluiting		•	

Hieronder bespreken wij de standaarden uit het kwaliteitsgebied onderwijsproces. Wij baseren ons op het onderzoekskader voortgezet onderwijs 2017.

Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Het zicht op de ontwikkeling en de begeleiding van leerlingen is van voldoende niveau. De school verzamelt vanaf binnenkomst informatie over het cognitief niveau van de leerlingen, de ontwikkeling van de basisvaardigheden, hun welbevinden en hun leerprestaties. Deze

informatie verwerkt de school in het leerlingvolgsysteem. Mentoren en docenten hebben toegang tot deze informatie en verzamelen zelf ook informatie. De vastlegging en doelmatigheid van deze informatie is docent- en/of mentorafhankelijk.

Als de verzamelde informatie over leerlingen wordt ingezet is dit vooral om leerlingen met achterstanden te ondersteunen. Leerlingen die gemiddeld presteren of leerlingen met een voorsprong zijn in beeld maar worden op een minder systematische manier ondersteund.

De conrectoren hebben mede door de ondersteuning van de ondersteuningscoördinator zicht op de ontwikkeling van de leerlingen. De school heeft op basis van dit zicht recent enkele aanpassingen doorgevoerd binnen hun systematiek om het zicht te verbeteren. Zo heeft de school een werkgroep opgericht die zich bezig houdt met de analyse van afgenomen normatieve toetsen in de onderbouw. Deze werkgroep heeft aanpassingen in het mentoraat doorgevoerd, zodat leerlingen in de bovenbouw hun eigen mentor kunnen kiezen. Daarnaast heeft de school ingezet op scholing van mentoren en is er gekozen voor een meer coachend mentoraat. Genoemde scholing en keuze voor een ander type mentoraat zijn in de onderbouw al in een verder gevorderd stadium dan in de bovenbouw van de school, maar laten genoeg potentie zien om er een schoolbrede invulling aan te geven.

Didactisch handelen

De kwaliteit van het didactisch handelen op het Murmellius Gymnasium is van onvoldoende niveau. De afstemming is niet gericht op ondersteuning als op uitdaging. De ononderbroken ontwikkeling van de leerling komt hiermee binnen het didactisch handelen in het gedrang. Hiermee voldoet de school niet aan art. 2, tweede lid, WVO en daardoor ontvangt de school een herstelopdracht om het didactisch handelen te verbeteren.

Uit de bezochte lessen, de gesprekken met de leerlingen en de docenten blijkt dat de afstemming binnen het didactisch handelen weinig of niet is afgestemd op zowel groepen leerlingen als op individuele leerlingen. Docenten beschikken meestal over genoeg informatie over de leerlingen die deelnemen aan het didactisch proces, maar zetten deze informatie niet of nauwelijks in om dit proces vorm te geven. Leerlingen geven aan dat er extra ondersteuning komt zodra zij cijfermatig onderuit gaan. Voor de leerlingen die meer aankunnen dan gemiddeld is er extra aanbod buiten de lessen. Dit extra aanbod is vakafhankelijk ingericht. Van een éénduidige aanpak binnen het didactisch handelen gericht op de afstemming van het onderwijsproces blijkt geen sprake. Ook is er te weinig afstemming tussen docenten over individuele en groepen leerlingen die achterstanden hebben, gemiddeld presteren of juist bovengemiddelde presteren.

Toetsing en afsluiting

De kwaliteit van toetsing en afsluiting hebben we als voldoende beoordeeld. Het examenreglement, het PTA en de uitvoering van de schoolexamens voldoen aan de wettelijke vereisten.

In het PTA staan de onderdelen van het eindexamenprogramma (domeinen) beschreven en alle verplichte onderdelen van het examenprogramma worden getoetst.

In het examenreglement staan de regels met betrekking tot de organisatie van het eindexamen, de gang van zaken tijdens het eindexamen en de eventuele onregelmatigheden. De herkansingsmogelijkheden van de schoolexamens staan in één zin weergegeven in de PTA's – het zou duidelijker zijn wanneer dit per toets wordt vermeld.

Het PTA en het examenreglement zijn tijdig vastgesteld door het bestuur en goedgekeurd door de MR en aan de leerlingen verstrekt. Ouders en leerlingen krijgen uitleg over het PTA en we horen van leerlingen dat er geen onduidelijkheden zijn over de PTA's.

Verwerking van cijfers in het leerlingvolgsysteem vindt zorgvuldig plaats. Uit de ter plekke genomen steekproef van een aantal klassen en vakken, blijkt een correcte verwerking van resultaten van gemaakte examens en blijkt ook de volledigheid van de dossiers die in deze steekproef zijn genomen.

4.2. Schoolklimaat

Schoolklimaat	V			
	O	K	V	G
SK1 Veiligheid			●	

De schoolleiding en de leraren van het Murmellius Gymnasium dragen zorg voor een veilige omgeving voor leerlingen.

De school beschikt over een veiligheidsconvenant waarin de samenwerking met Alkmaarse schoolbesturen, de gemeente Alkmaar en de regionale politie op het gebied van veiligheid is vastgelegd. Voorts beschikt de school over een anti-pestcoördinator en een vertrouwenspersoon die bekend zijn bij de leerlingen. Daarnaast beschikt de school over een anti-pestprotocol en neemt de school jaarlijks een veiligheidsmonitor af. De veiligheidsmonitor is afgenomen onder een representatief aantal leerlingen en de scores liggen qua schoolklimaat ruim boven het landelijk gemiddelde en qua veiligheid net onder het landelijk gemiddelde. De school onderneemt

gerichte actie naar aanleiding van de scores uit de veiligheidsmonitor.
De school voldoet hiermee aan de eisen en normen voor de basiskwaliteit.

4.3. Onderwijsresultaten

Onderwijsresultaten	V			
	O	K	V	G
OR1 Resultaten			●	

De onderwijsresultaten, die wij meten aan de hand van vier indicatoren over drie schooljaren, zijn voldoende. Drie van de vier indicatoren zijn namelijk voldoende. Het bovenbouwsucces en de examencijfers liggen ruim boven de norm. Wij zien echter een neerwaartse tendens binnen de indicator onderwijspositie ten opzichte van het advies vanuit het primair onderwijs. Deze indicator ligt op de norm na herberekening met de door de school aangeleverde resultaten. De indicator onderbouwsucces is onvoldoende.

De school is zich bewust van het lage onderbouwrendement en heeft hier in 2018 ook een attendering voor gekregen van de onderwijsinspectie. Naar aanleiding van de neerwaartse tendens binnen de onderwijspositie ten opzichte van het advies vanuit het primair onderwijs en de onvoldoende onderbouwsnelheid heeft de school een plan van aanpak opgesteld waarin de school aangeeft dat zij worstelt met de dualiteit van het hebben van hoge verwachtingen van de leerlingen enerzijds en het willen bieden van kansen anderzijds. Het huidige onderwijs is in onvoldoende mate gericht op het ontwikkelen van de individuele talenten van leerlingen. De school erkent dit ook. Het realiseren van meer uitdaging gericht op ondersteuning als op uitdaging kan een positief effect hebben op het onderbouwrendement.

4.4. Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	V		
	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg op het Murmellius Gymnasium beoordelen wij als voldoende. De school hanteert een stelsel van kwaliteitszorg dat zo is ingericht dat het toereikend is voor het bewaken en het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

Het strategisch beleidsplan van het bestuur ligt ten grondslag aan het stelsel van kwaliteitszorg van het Murmellius Gymnasium. De school heeft gesprekken gevoerd met ouders, leerlingen en personeel en aan de hand van de uitkomsten van die gesprekken een sterkte-zwakte analyse gemaakt. Dit leidde tot het opstellen van onderwijskundige doelen die onder andere in het schoolplan en de jaarplannen zijn opgenomen en beschreven. Enkele van deze doelen zijn het werken vanuit een pedagogische visie op toetsing en het verstevigen van het mentoraat. Door systematisch te werken aan deze doelen verbetert de school de onderwijskwaliteit en de leerresultaten.

De schoolleiding heeft de onderwijsresultaten in beeld. De school krijgt steeds meer grip op de onderwijsresultaten doordat zij de resultaten regelmatig en systematisch analyseert en bespreekt met de secties. Schoolleiding en secties maken indien nodig afspraken om de resultaten verder te verbeteren.

De schoolleiding heeft in toenemende mate zicht op de kwaliteit van het onderwijsproces en stuurt hier actief op, bijvoorbeeld door het toetsen van door secties geschreven leerplannen en het bezoeken van lessen. De volgende stap is het compleet doorlopen van de pdca-cyclus omtrent de sturing op onderwijsresultaten en het onderwijsproces.

Kwaliteitscultuur

De kwaliteitscultuur beoordelen wij als voldoende. Aan wettelijke eisen, zoals het handelen volgens de code goed bestuur en het zorgen voor bevoegd en bekwaam personeel wordt voldaan. Er is sprake van een cultuur waarin leraren steeds meer samenwerken aan goed onderwijs.

De school beschikt over bekwaam en benoembaar personeel. Bijna alle leraren beschikken over een passende bevoegdheid of zijn in opleiding om deze bevoegdheid te behalen. Het bestuur heeft een

instrument ontwikkeld waarmee docenten een bekwaamheidsdossier kunnen bijhouden. De school stuurt actief op het invullen en bijhouden van het dossier en houdt onder ander hiermee de ontwikkeling van de docenten op een cyclische wijze bij. Indien nodig wordt er scholing aangeboden die passend is bij de ontwikkeling en ambitie van de betreffende docent.

De visie van de schoolleiding is dat het behouden en verbeteren van onderwijskwaliteit voorkomt uit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Hierover voert de schoolleiding veelvuldig het gesprek met de docenten en laat dat ook in eigen gedrag zien. De visie om vanuit gezamenlijkheid het onderwijs te verbeteren, wordt in toenemende mate gedeeld door het docentencorps. Diverse gesprekspartners vertellen ons dat er steeds meer wordt afgestemd met en geleerd van elkaar.

4.5. Overige wettelijke vereisten

Voor zover onderzocht hebben wij geen tekortkomingen geconstateerd bij overige wettelijke vereisten.

5 . Reactie van het bestuur

Wij herkennen ons in de analyse en conclusies van de Inspectie. Haar constatering dat de in 2018 ingezette koers richting intensievere samenwerking tussen de SOVON-scholen mag rekenen op draagvlak en de eerste effecten sorteert, verheugt ons en sterkt ons in de overtuiging om deze koers met kracht en energie uit te bouwen en te blijven volgen. De solide organisatie van de stichting, waaraan in de afgelopen jaren is gebouwd, vormt hiertoe een belangrijk fundament. Dit fundament wenden we, zoals vermeld in dit rapport, nadrukkelijk aan om de kwaliteit van ons onderwijs verder te versterken. Daarin hebben we belangrijke stappen gezet, maar er is ook nog werk te doen. De bevindingen van de Inspectie op dát punt onderschrijven en omarmen we. De verstrekte herstelopdrachten nemen we voortvarend ter hand. Onze Berger Scholengemeenschap, waarover de Inspectie in dit rapport positief is wat betreft de ingezette onderwijskundige vernieuwing, staat voor een beperkte technisch-operationele aanpassing van de PTA's. Deze zal conform afspraak met de Inspectie vóór 1 oktober 2019 zijn geëffectueerd. Praktijkschool Focus heeft de opdracht gekregen systematischer werk te maken van kwaliteitszorg, hetgeen past in het door de schoolleiding reeds ingezette beleid. Een plan van aanpak ter zake, inclusief de al lopende en voorgenomen acties, zal vóór 1 oktober aan de Inspectie worden aangeleverd. Het Murmellius Gymnasium ten slotte, staat voor de opgave de door de Inspectie gegeven onvoldoende ten aanzien van het didactisch handelen om te buigen in (minimaal) een voldoende oordeel. Ook voor deze SOVON-school geldt dat onderzoek en beoordeling van de Inspectie feitelijk plaatsvonden in de loop van een al enige tijd geleden door de schoolleiding ingezet indringend proces richting verdere kwaliteitsverbetering, met behoud van en respect voor de statuur, traditie en inhoudelijke kracht van de school. De analyse, bevindingen en aanwijzingen van de Inspectie ten aanzien van het Murmellius Gymnasium zullen we ten volle benutten om dit proces verder kracht bij te zetten. Ook op dit onderdeel leveren we vóór 1 oktober een plan van aanpak aan de Inspectie aan. Voorjaar 2020 bezoekt en beoordeelt de Inspectie het Murmellius Gymnasium opnieuw. We vertrouwen erop dat de school die test goed zal doorstaan. De informatie die dit inspectiebezoek heeft opgeleverd, gaan we ook benutten op de niet bezochte scholen. Hierdoor werken we in gezamenlijkheid verder aan onze strategische ambitie "Samen Vooruit!".

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

